

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԾՆՆԴՅԱՆ ՀԻՍՈՒՆԱՄՅԱԿԻՆ ՆՎԻՐՎԱԾ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ ՍՈՒՐԲ ԷԶՄԻԱԾՆՈՒՄ

Հոբելյանագարդ այս տարվա օգոստոսի 21-ը մի նոր, առավել տոնական, համազգային շուքով նշվեց Մայր Աթոռում, քանզի Ամենայն Հայոց Հայրապետը բոլորեց իր հիսուներորդ տարեդարձը:

Վեհափառ Հայրապետը 50 տարեկան է:

Դեռ վաղ առավոտից արտասովոր եռուզեռ էր Մայր Աթոռում, աշխուժություն և ուրախություն էր տիրում ամեն տեղ, ամենքի դեմքին զգալի էր ցնծության մի փայլ, որը տարբեր էր դարձնում այդ օրը սովորական յուրաքանչյուր օրվանից, բոլորը անխտիր՝ հոգևորական թե հավատացյալ, փայլում էին ուրախության ու գոհության մի այլ զգացումով, որովհետև յուրաքանչյուրն առիթը պիտի ունենար անձնապես շնորհավորելու, իր սրտի զգացումները փոխանցելու Նորին Սրբությանը, ինչպես նաև ստանալու Վեհափառ Հայրապետի օրհնությունը:

Այս առիթով հանդիսությունը սկսվեց առավոտյան ժամը 10-ից, երբ Վեհափառ Հայրապետը «Հրաշափառ»-ի երգեցողության հնչյունների ներքո մուտք գործեց Մայր Տաճար, ուր կատարվեց Հայրապետական մաղթանք: Մեկ անգամ ևս բոլոր ներկաները աղոթք բարձրացրին առ Աստված՝ «Աստվածակառույց և անհաղթելի Մեծ Աթոռի հաստատունության, անասանության», ինչպես նաև Նրա արժանավոր Գահակալի՝ «համերամ ժամանակօք ապահով անդորրությամբ» համար: Հայրապետական մաղթանքի ավարտին վանքի երիցագույն միաբան Տ. Հուսիկ արքեպս. Սանթրույանն իր և բոլոր ներկաների անունից շնորհավորեց Վեհափառ Հայրապետին՝ բարձրորեն գնահատելով Վեհափառ Հայրապետի հոգևորական գործունեության շրջանը, և այն որակեց որպես եկեղեցաշինության ու հոգևոր վերարթնության ժամանակահատված մեր Եկեղեցու և ողջ ժողովրդի համար:

Ամբողջ օրը մարդաշատ էր Մայր Աթոռը թե՛ հավատացյալներով և թե՛ պաշտոնական պատվիրակություններով: Յուրաքանչյուրի փափագն էր զոհն մի համեստ աջահամբույրով իրենց սերն ու նվիրումը հայտնել Վեհափառ Հայրապետին՝ մի նոր ուրախության առիթ տալով Նորին Սրբությանը: Հոսքը դեպի Վեհարան շարունակվում էր ողջ օրվա ընթացքում, և այնտեղից վերադարձող յուրաքանչյուրի դեմքին փայլող ժպիտից կարելի էր ենթադրել, որ անմիջաբար Վեհափառ Հայրապետի ընդունելությանն և խոսքին է արժանացել:

Հանդիսության պաշտոնական արարողությունը սկսվեց ժամը 17.00-ին, Վեհարանի հանդիսությունների դահլիճում: Հայաստանի Հանրապետության հիմնից և Տերունական աղոթքից հետո բացման խոսքով հանդես եկավ օրվա հանդիսավարը՝ Տ. Հովնան արքեպս. Տերտերյանը:

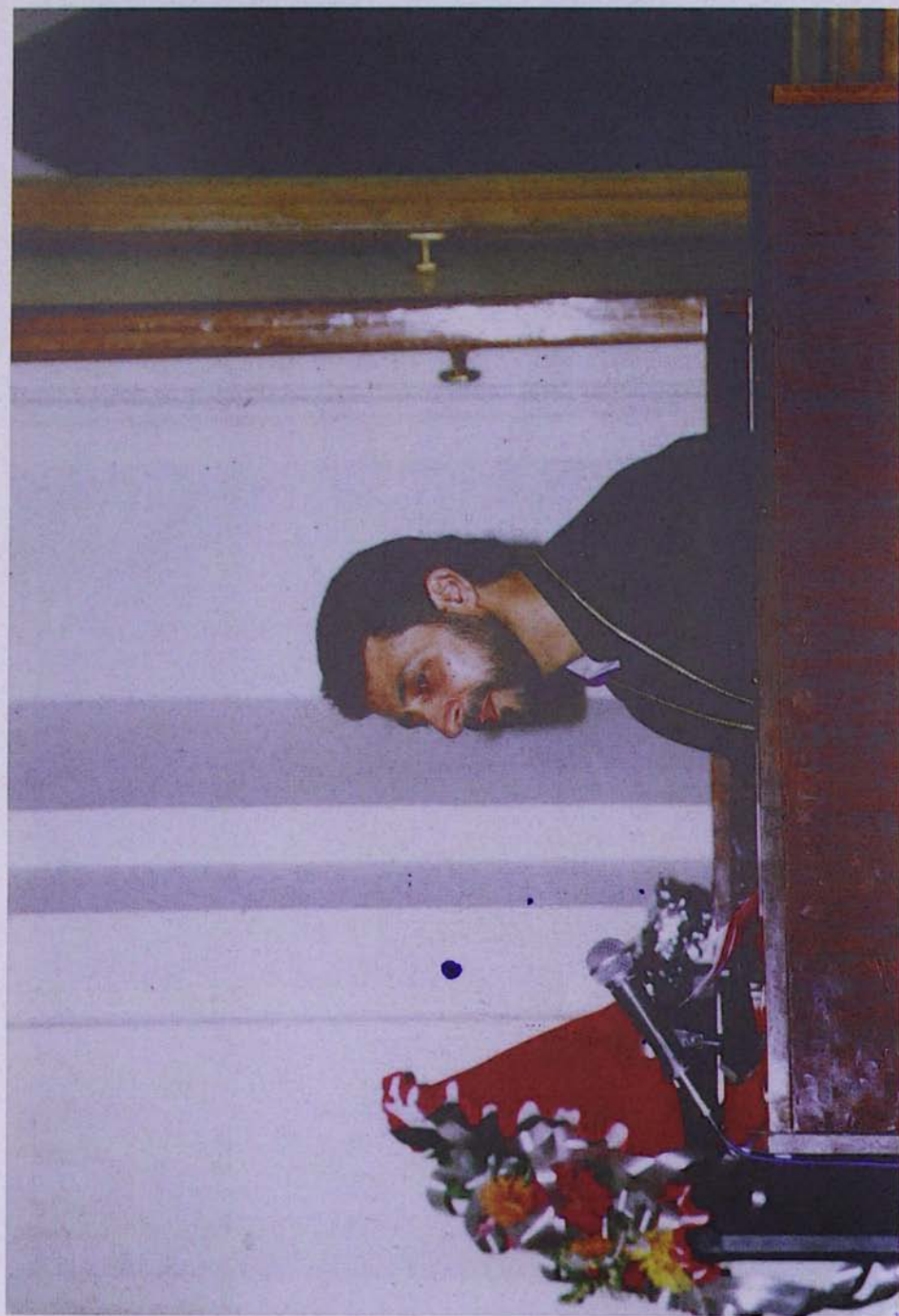
«Վեհափառ Տեր.

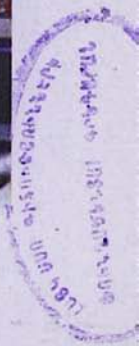
ՆԱԴԻՐԱՆՈՒՄ

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՂԹԱՆՔ Ս. ԷԶՄԻԱՇՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ

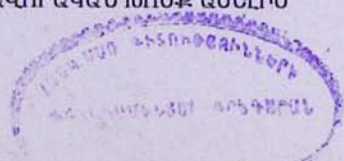

1700-ԱՄՏԱԿԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԳՐԱԾԵՆՑԱԿԻ ՎԱՌՉՔԱՐՏՈՒՐԱՆ
Տ. ՆՈՒՆՆԻ ԱՌԲԵՐԻՍԻԱՊՈՒՄՈՍ ՏԵՐՏԵՐՑԱՆԸ ՀԵՐՈՂԱՎՈՐՈՒՄԸ ԽՈՍՔ ԱՄԵԼԻՍ

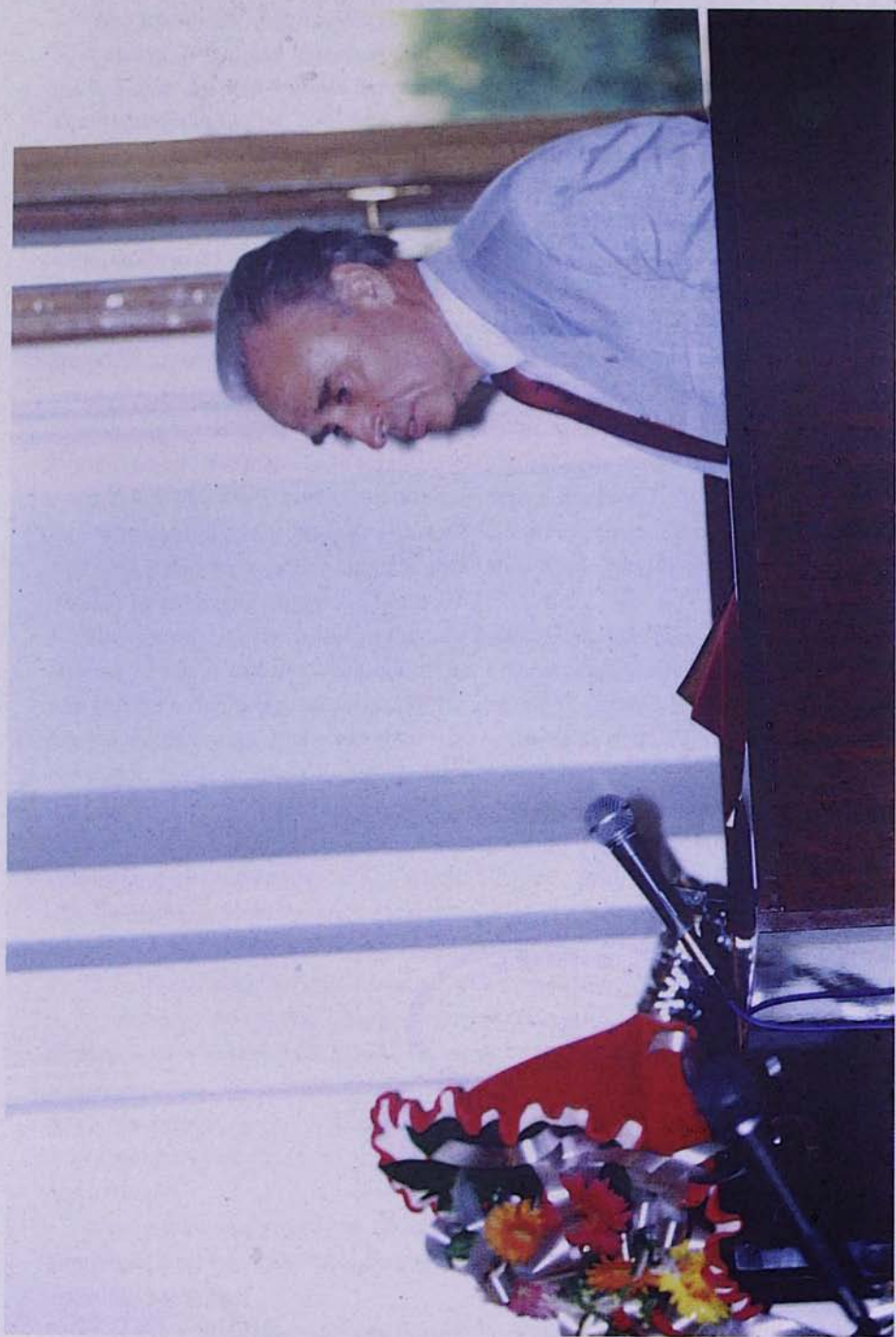

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆԸ
ՇՆՈՐԱՎՈՐԱԿԱՆ ԽՈՍՔԻ ԱՍԵԼԻՍ

ԱՅՍՏԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ԳՐԻԳԻ ՆՈՐԱԻՖՅԱՆԻԱՆԸ
ՇԵՆՈՒԹՅԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ԳՐԻԳԻ ՆՈՐԱԻՖՅԱՆԻԱՆԸ

ԱՂ. ԴԵՄՅԱՆ ԱՆՍՏՈՒԻ ԴՅՈՒՆԻՍԻՆԻ ՆԱԽՔԻ ԿԱՐԵԼԻՍ

Այս երեկո բոլորեքյան հավաքված ենք այստեղ՝ տոնելու համար Ձեր ծննդյան 50-ամյակը և աղոթք բորձրացնելու առ Աստված գոհաբանական մաղթանքով, քանզի Ձեր կյանքի տարիները Դուք ընծայաբերած եք Աստուծո՝ յոթ խորհուրդներով խմորված:

Հայոց Եկեղեցին, որում առջև ծառացած՝ լույսի ճամապարհն եք որոնած ու այդ լույսին առաջնորդությամբ հասած եք Ս. Էջմիածին և մվիրական այս հողին վրա կանգնած՝ Ձերո՛ր Սրբության Էության մեջ թրծած եք մոր պատգամ մեզի ու գալիք սերունդներուն:

Հավատքի ամաստան վեմ, առաքելահաստատ Հայոց Եկեղեցին հայ հոգու ծննդավայրն ու պատվարն է, փրկության տապանը, որ Ավետարանի լույսով ու հայրենի ավանդներով սնում, մորոգում ու զորացնում է ազգային մեր կյանքը, կերտում միության մեր տաճարը: Հավատք, որը դրսևորված է Ձեր հովվական կյանքով ու այսօր կշարունակեք դրսևորել մոր իրագործումներով, որպես Հայրապետ Հայոց՝ եղած է Ձեր հոգևոր կյանքին մղիչն ու շարժիչը:

«... չկա՝ մեզ մահ, քանի դեռ մեր գործերում ապրում է մեր հավատը, քանի դեռ հայոց պատմության ընթացքով հաղթականորեն անցնում է լուսեղեն թափորը Հայ Եկեղեցու՝ ճառագելով հավատք ու խմորելով հոգի, հավատարմորեն պահելով մեր ժողովրդի ընթացքը դեպի Աստված»:

Քրիստոնեությունը պատգամած եք որպես կյանքի ճամապարհ, որը ինչքա՛ն հստակ ու խորը կերպով հաղորդած եք. «Քրիստոսի խաղաղությունը, որը համակ սեր է, լույս և հավատք, ամենք վեմ է մարդկային կյանքի կայուն և համապարփակ խաղաղության, այն վեմը, որի վրա «ողորմություն եւ ճշմարտություն պատահեցին, արդարություն եւ խաղաղություն համբուրեցին»:

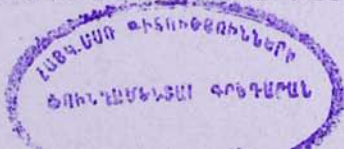
Հայ ժողովուրդ, որում ծառայելու պատիվը դարձուցած եք մաս հաղորդություն մորահաս մեր սերունդին, և այդ մույն կրակով լեցուցած հոգիները մանավանդ արտաշխարհ ապրող մեր ազգի զավակներուն, որով Հայոց Հայրապետի անձին մեջ կտեսնեն անձնավորումը Հայրենիքին ու Ս. Էջմիածնին, գերագույն այն խորհուրդները, որոնք մեր կյանքի սրբություններն են:

«Մեր ժողովուրդը աղոթքով կարող է հրաշքներ գործել»:

«Հավատես եմ որպես Հայոց Հայրապետ: Հավատում եմ մեր ժողովրդի ստեղծարար ուժին, հանճարեղ մտքին ու կառուցող բազուկին, հպարտ եմ մրա կենսահաստատ ոգով, զոհաբերելու, համբերելու, հաղթահարելու և հաղթելու կամքով, լի եմ մխիթարությամբ, քանզի մեղությունների և հոգսերի մեջ լցված ենք հույսով, և ամուր է գալիքի հանդեպ մեր հավատը՝ խարսխված աստվածային սիրույն, որ «ոչ երբեք անկանի»:

Հոգևորականի կոչումը, որ ծնած է Ձեզ հետ, և որը մոր ծնունդներ կապրի այսօր մորահաս հոգևորականներու հոգիներուն մեջ, և որում հրավերն ու կոչը կկարդաք անխտիր բոլորիս:

«... Հոգևորականացս առաքինությունը առավել դժվարին է մերկայիս մյուսապաշտ և աշխարհայնացած կյանքի պայմաններում, քանզի կոչված ենք մեր անձը

օրինակ դարձրած՝ անձնականը սուգած անանձնական մեր ձգտումներում ու տեսիլքներում, Ավետարանի կենսապարզ և խոսքին հավատարիմ պահել մեզ վստահված Քրիստոսի հոտը»:

Հայրենիք, որը լույս տուրք ու նվիրական հող ըլլալեն անդին, դարձած է Ձեր կյանքի առաքելությունը, որում հավատացած եք Ձեր իսկ բառերովը հաստատված այս խորիմաստ բանաձևումին մեջ. «Աստվածապարզ և հայրենիքը, երկնաշնորհ»:

Կյանք, որում առջև խնամարհած եք որպես Աստուծո կողմն ընծայված մեծագույն պարգևը: Բավական է լսել Ձեր այն խոսքը, որում մեջեն կարձագանքե մոր մարտահրավեր մը. «Մահ իմացյալ մահ է» կարգախոսը պիտի փոխվի մեր ժաղովորդի համար, այսուհետև պիտի ասենք. «Կյանք իմացյալ անմահություն է»:

Առ Աստված առաջնորդվելով, այս յոթ խորհուրդներում մեջ հարածամորեն նորակնունք դարձող Հայրապետին ծննդյան 50-ամյակը կտոնենք այսօր: Ուրախության մեջ է այսօր Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցվո մեծ ընտանիքը, քանզի խորհուրդը կխոսի ու կփայլի Ձերդ Վեհապատության անձին մեջեն: Ջերմ զգացումներով, բարի մաղթանքներով ուրախակից կդառնանք Ձեզի՝ Ձեր ծննդյան 50-ամյակի տոնական առթիվ, ու Ձեզի հետ միասին մենք ևս կնորոգվինք որպես հարազատ զավակները Հայաստանյայց Եկեղեցվո, որում հայրն եք Դուք և այսօրվան փոխանցողը Լուսավորչի կանթեղի լույսին:

Օրհնեցե՛ք մեզ, Վեհապատ Տեր»:

Սրբազան Հոր բացման խոսքից անմիջապես հետո «Նարեկ» երգչախումբը, ղեկավարությամբ Մկրտիչ Մկրտչյանի, կատարեց Կոմիտասի «Ընտրեալդ Աստուծոյ» երգը: Այնուհետև հանուն միաբանության շնորհավորական խոսք ասաց Տ. Ներսես արքեպս. Պողպատյանը, որին հաջորդեց երգչախմբի «Սուրբ ես, Տեր» երգի կատարումը:

Ապա ՀՀ նախագահի շնորհավորական գիրն (տե՛ս էջ 9) ընթերցեց ՀՀ նախագահի աշխատակազմի ղեկավար Արտաշես Թումանյանը: Ռուսաստանի Դաշնության նախագահի և Մոսկվայի ու Համայն Ռուսիո Պատրիարք Ալեքսի Բ-ի շնորհավորական գրերը ընթերցեց ՀՀ-ում ՌԴ դեսպան Անատոլի Դրյուկովը: Համայն Վրաց Կաթողիկոս-Պատրիարք Իլիա Բ-ի շնորհավորական ուղերձն ընթերցեց Արարատյան Հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդ Տ. Նավասարդ եպս. Կճոյանը: Ծնորհավորական իր ուղերձն ընթերցեց ՀՀ վարչապետ տիար Անդրանիկ Մարգարյանը (շնորհակալական այս գրերը տե՛ս էջ 6-14): Այնուհետև ներկաներին իրենց կատարումներով մեծ հիացմունք պատճառեցին «Նոր անուններ» ծրագրի պատանի երաժիշտները՝ ղեկավարությամբ Սիլվա Մեքիմյանի: Իրենց սրտի զգացումներն ու շնորհավորանքի խոսքերն ասացին Սահմանադրական Դատարանի նախագահ տիար Գագիկ Հարությունյանը, 1700-ամյակի պետական հանձնաժողովի փոխնախագահ տիար Խոսրով Հարությունյանը, Ազգային Ակադեմիայի նախագահ տիար Ֆադեյ Սարգսյանը, Մեսրոպ Մաշտոցի անվան Մանկագրարանի տնօրեն ակադեմիկոս Սեն Արևշատյանը, Ռուսաստանի հայերի մի-

ության մախազան տիար Արա Աբրահամյանը, Ռուսաստանի և Նոր Նախիջևանի թեմական խորհրդի փոխատենագետ տիար Գեորգի Տեր-Ղազարյանը: Ընթերցվեցին մահ Լեոնային Ղարաբաղի Հանրապետության մախազան տիար Արկադի Ղուկասյանի, ՀՀ Ազգային ժողովի մախազան տիար Արմեն Խաչատրյանի, Ռուսաստանի Դաշնության Հարավային մարզերում մախազանի մերկայացուցիչ տիար Կազանցևի, Սամկո Պետերբուրգի մահաճապետ տիար Յակովլևի, ինչպես մահ թեմական առաջնորդների և դիվանագիտական մերկայացուցիչների շնորհավորական գրերը:

Հավարտ հանդիսության վեճափառ Հայրապետն իր շնորհակալության և օրհնության խոսքն ասաց մերկաներին:

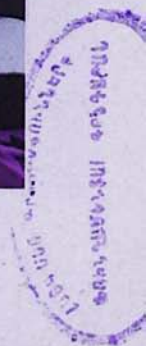
«Հարգելի մերկաներ. գիտեմ, ինչ է մշանակում այս շոգին մտել այս հարկի տակ մեկուկես և ավելի ժամ: Ցանկանում եմ իմ շնորհակալությունը և իմ գնահատանքը հայտնել ամենքիդ, որ ընդառաջել եք հրավերին այս հոբելյանական հանդիսությունը կազմակերպող հանձնաժողովի և եկել Ձեր հարգանքը, ձեր սերը մատուցելու Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու Հայրապետին: Ես ուզում եմ առանձնահատուկ կերպով իմ շնորհակալությունը հայտնել Հայաստանի Հանրապետության Նախագահին իր ջերմ բարեմաղթանքների համար, Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահ տիար Վլադիմիր Պուտինին, Նորին Սրբություն Ալեքսի Բ-ին, Նորին Սրբություն Իլիա Բ Կաթողիկոսին՝ իրենց եղբայրական ազնիվ զգացումի և ջերմ բարեմաղթանքների համար: Իմ խորին երախտագիտությունը բոլոր մրանց, ովքեր այստեղ ելույթ ունեցան, Հանրապետության վարչապետին, Սահմանադրական դատարանի մախազանին, 1700-ամյակի պետական հանձնաժողովի փոխնախագահին, Ազգային Ակադեմիայի մախազանին, Մաշտոցի անվան Մատենադարանի տնօրենին, մեր հոգևոր հայրերին և եկեղեցական վարչությանց ատենապետներին և բոլոր մրանց, ովքեր հեռագրերով, հեռախոսազանգերով իրենց բարի ցանկությունները փոխանցեցին մեզ 50-ամյա հոբելյանի առթիվ: Իմ գնահատանքն ու շնորհակալությունը գեղարվեստական խմբերին, որոնք իրենց գեղեցիկ կատարումներով ուրախացրին մեզ և մի որոշ պահ մոռացության տվեցին այս դահլիճի շոգը: Իմ շնորհակալությունը հոբելյանական հանդիսությունը կազմակերպող հանձնաժողովին՝ Հովհան Սրբազանին, Արշակ Հայր Սուրբին և մնացյալ անդամներին: Հավանաբար մտածումը իրենց այն էր, որ այս հանդիսությունը շնորհավորանքների և բարեմաղթանքների փոխանցմամբ անդրադարձումի հրավիրեն Հայոց Հայրապետին Հայ Եկեղեցու առաքելությանը անհրաժեշտ աշխատանքների վերաբերյալ, որ այսօր ծառացել է Հայ Առաքելական Եկեղեցու առջև և պահանջում է իր անմիջական լուծումը, որպեսզի Հայ Եկեղեցին հայ ժողովրդի կյանքում լիարժեքորեն կարողանա իրականացնել իր առաքելությունը, իր պատմական առաքելությունը, որին ահա կոչված է հազար յոթ հարյուր և ավելի տարիներ: Հիսնամյա հոբելյանի այս հանդիսության առիթով, բնականաբար, հոգուս առաջին զգացումը, երախտագիտությունն է: Երախտագիտություն երկմավոր իմ Հորը, որ կյանք է պարգևել ինձ և առաջնորդել հոգևոր ասպարեզ՝ ծառայելու իր հավատավոր, իր

ընտրյալ ժողովրդին՝ հայ ժողովրդին, որ մաս շնորհ է պարգևել ինձ ծառայության մեջ ուրախության զգացում մշտապես ունենալու, և ծառայության մեջ հոգնության զգացում չունենալու: Ես գոհություն, փառք եմ մատուցում Երկնավորին այս տոնի համար, որ կոչեց Մեզ հովվապետական ծառայության մոր հազարամյակ, որ արժանի դարձրեց Մեզ Հայրապետը լինելու հայ ժողովրդի, որ տոնում է մեծագույն հորեկյանը ազգային մեր կյանքի՝ 1700-ամյակը քրստոնեությունը Հայստանում պետական կրոն հռչակմամբ, մաս 10-ամյակը հայոց անկախ պետականության: Արդարև շնորհ է բացառիկ, պարզ և մեծ, բայց մաս ծանր պատասխանատվություն: Հայոց Հայրապետ լինելու վճիռը, որ կայացվեց երկու տարի առաջ, երբեք չձևավորվեց Մեր անձի ու Մեր կարողությանը մկատմամբ վստահությամբ, այլ առավել չափով հայրապետության բարձր գաղափարի հանդեպ դրսևորած պատասխանատվության գիտակցմամբ: Մենք այս պահին որպես Հայոց Հայրապետ ուզում ենք խոնարհումով և աղոթքով վկայակոչել հիշատակը Եռաբլուրում հանգչող հերոսների, մաս ուզում ենք հիշել երանաշնորհ մեր երկու Հայրապետներին, որոնց առաքելության և գործի շարունակողն ենք կոչված լինելու: Սիրելիներ, Մենք գիտակցում ենք, թե Մեր կյանքի ներկա պայմաններում ինչ դժվարին առաքելություն է վիճակված Հայ Առաքելական Եկեղեցուն, բաց ես այստեղ պիտի չփորձեմ և պիտի չցանկան մերկայացնել Մեր այն բոլոր ծրագրերը, որ փայփայում ենք մեր հոգում՝ Հայ Եկեղեցին ծառայության մեջ զորացնելու, որպեսզի զորավիգ դառնա հայրենի մեր պետությանը Հայոց աշխարհի շենացման, մեր ժողովրդի բարօր ու երջանիկ կյանքի կերտման ճանապարհին: Մենք գիտենք, որ պարտավոր ենք արժևորելու այն հարգանքը, այն սերը, որին մեր հայրերի վաստակի համար արժանացել ենք Մենք այսօր: Հույսը ծնվում ու զորանում է մեր Եկեղեցու փառավոր պատմության էջերից և հայրենիքի մկատմամբ ունեցած մեր անմնացորդ և անվերապահ սիրուց: Հայրենիքի սերը վեր է ամեն ինչից, հայրենիքի սերը կոչում է մեզ հանձնառության, կոչում է մեզ ողջերի ինքնագոհողության: Եվ մեր հայրերի լավագույն օրինակն ունենալով մեր առջև, անվերապահորեն ես հավատացած եմ, որ հայ եկեղեցականությունը պիտի քայլի այդ ճանապարհով, ստանձնած ամբողջական պատասխանատվությունը, ինչպես պատմության, այսպես էլ մեր ժողովրդի գալիքի առջև: Ես այս պահին հոգու պարտք ունեմ իմ երախտագիտությունը հայտնել մեր ժողովրդի գավակաց բոլորին անխտիր ի Հայաստան, Արցախ և ի Սփյուռն աշխարհի, որոնք իրենց անխտիր մկիրաբերումներով սատար են կանգնում մեզ, աջակից դառնում, որպեսզի շենանա հայրենին, որպեսզի զորանա Հայոց պետությունը, որպեսզի պայծառանա Առաքելական մեր Սուրբ Եկեղեցին: Արդ ձեռք ձեռքի տված, միակամ և միասիրտ դառնանք ու շարունակենք լինել երաշխիքները մեր ժողովրդի հավերժության, մեր ժողովրդի ապահով գոյության: Իմ մաղթանքն է, որ մեր Երկնավոր Հայրը, մեր Տերը իր օրհնության մերքո անվրդով ու ապահով պահի աշխարհը Հայոց և հավատավոր մեր ժողովրդին... »:

ԱՐԹՈՒՐ ՍՐԿ. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՄԱՐԿԱՐԿ ԵՄՄԱՆՈՒԷԼ ԵՎ ԳԵՂԱՐՈՍ ԿՈՆՏՏԱՆՍԹԱՆՈՒԼԻ ԿԻՆՈՎԱՆԵՐԻ ՄԻՋՆԱԽԱՐԵՍՏՈՒՄԻ ՔԵՐԵՎՈՒՄԸ

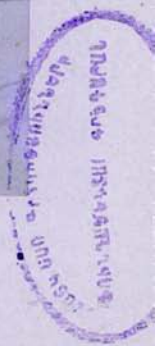

«ԳԻՏԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ ԴՆԵՔ»-Ի ՄԱՅՈՒՆՈՒԹՅԱՆ ԴՆԵՔԻ ՄԱՍԻՆ ԿՐԻՍՏՈՍԻԱՆ ԿՐԻՍՏՈՍԻԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԲԱՆԻՄԱՆԻՍՏԱՆԻ ԿԱՆՈՆԱԿԱՆ ԳԵՐԱՆՈՒՄԻ
ՄԱՍԻՆ ԿՈՆՍԵՐՎԱԿՆԵՐՈՒՄԻ ԿԱՆՈՆԱԿԱՆ ԳԵՐԱՆՈՒՄԻ

1700-ՄԱՐՏԱԿԻ ՆԱԴԻՍՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՆԱԶԱԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՆ
ԽՈՄՐՈՎ ՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆԸ ՇՆՈՐԱԿՈՐԱԿԱՆ ԽՈՍՔ ԱՄԵԼԻՍ